

MARIE REJFOVÁ
DECH MOTÝLA
UKÁZKA Z KNIHY

Když vlak zastavil, Magdaléna přejela prstem po zamlženém místě na okenní tabuli, které vytvořil její vlastní dech, a v nakreslené čáře rozpoznala cestu lemovanou tmavými, pokroucenými stromy. Kdyby si mohla vybrat, cestovala by dál, ale tuhle možnost si jako už tisíckrát předtím nechala na dobu, kdy bude opravdu zle. Navíc si uvědomovala, že důvody, které ji od návštěvy Marešových odrazují, jsou ve své podstatě malicherné. Stačilo jen překonat pár desítek metrů rychlé chůze mezi boleveckými domky a vydržet matčino úporné naléhání.

Vystoupila z vlaku s několika dalšími cestujícími a zvedla obličej k obloze. Šedým nekonečnem se snášely velké sněhové vločky, aby okamžitě hynuly v bahnitě břečce na zemi. „Veselé Vánoce!“ křikl kdosi. Vlak zapískal a malou skupinku u kolejí zahalila pára.

„Vám taky, sousede!“

„Takovýho mokra. Člověk už se těší ke kamnům, to vám řeknu.“

„Bodejť. Tak pozdravujte doma.“

„Spánembohem.“

Magdaléna si přehodila velkou koženou brašnu do druhé ruky a vydala se za lidmi. Vzpomínky, jež se jí pokaždé při návštěvě tohoto místa vracely, pak nedotíraly s tak naléhavou úporností, než kdyby šla sama. Zvuky detonací z bolevecké muničky a křik vyděšených lidí dávno nehrásky její mysl jako před deseti lety, ale úzkost ji ochromovala pokaždé. Choulila se v kabátě, klobouk naražený hluboko do čela, oči upřené na paty paní, která kráčela před ní.

Povoznictví Mareš se honosilo velkou vývěsní tabulí. Už to nebyl prostý domek jako dřív, nýbrž statek s rozlehlou zahradou a sadem. Karel Mareš se díky své neuvěřitelné pílí vypracoval na zámožného muže s vlastním prosperujícím podnikem, několika páry tažných koní a šesti zaměstnanci. Dozajista tomu přispěla stejně nezdolná vůle jeho ženy, ale na rozdíl od Julie se Mareš vyznačoval jemnější povahou a citlivostí vůči druhým. I proto ho měla Magdaléna ráda.

„Á, u Mareše Ježíšek už naděloval.“

Boty před Magdaléniným zrakem se zastavily. Dvoukřídlá vrata povoznictví byla otevřená dokořán. Na dvoře stálo nákladní auto a kolem něj obcházel hlouček mužů. Hlavní slovo měl padesátník v montérkách a vlněném svetru. Na hlavě měl posazený klobouk, který se už jen vzdáleně podobal elegantnímu borsalinu. Jedno oko pod zprohýbanou krempou zakrývala páska a kulatou tvář tmavé vousy, ale i přesto bylo patrné, že je jejich majitel nadšením bez sebe.

„Dvanáct koní, chlapi, dvanáct!“ Poplácával bytelnou kastli a pokračoval kulhavým krokem podél boku nákladáku. Ve válce přišel o nohu pod kolenem, ale protéza ho obvykle neomezovala natolik, aby uskutečnil to, co si zamlouval. I proto jeho podnikání vzkvétalo.

Osazenstvo kolem uznale zahučelo.

Magdaléna soustrastně pohlédla ke stájím. Nové vymoženosti techniky ji přirozeným způsobem fascinovaly, ale současně cítila hlubokou melancholii z ústupu starých věcí. „Dobrý den,“ pozdravila nahlas.

„Madlenko,“ zazubil se muž v klobouku a rozpráhl ruce.

Dovolila mu, aby jí tak říkal. Její vlastní otec zemřel, když byla ještě holčička, a i když ho Mareš nemohl nahradit, získal si její sympatie téměř okamžitě. Nechala se obejmout. „Krásné svátky, Karle.“

Sevřel ji a vzápětí natočil k náklad'áku. „Podívej se na tu krásu, Madlenko. Tatra třináct.“

„Hezká,“ přisvědčila.

„Hezká, hezká! Krásná!“ Zatřásl s ní, až se rozesmála. „Tak jdi dovnitř, nevděčnice, máma už tě čeká.“ Postrčil ji ke dveřím do domu. „A ne že mi sníš všechno cukroví!“

S úsměvem na rtech vešla dovnitř. Téměř okamžitě ji objalo provoněné teplo z kuchyňských kamen a štiplavá vůně františku. Ukrytá ve stínu předsíně přehlédla situaci. Nad hrnci čarovala služka Fanina a na houpacím křesle poblíž si hověla starší dáma. Společnost v místnosti doplňoval podobně starý muž. Stál uprostřed místnosti a se zakloněnou hlavou střídavě svíral a rozevíral oční víčka a cosi přitom nesrozumitelně mumlal.

„Jeronýme!“ Dáma se nahnula dopředu a šťouchla muže hůlkou. Šedivé vlasy měla upravené do elegantního účesu a blůzku u krku jí zdobilo složité krajkové fiží. „Mohl bys toho nechat a věnovat se mi?!“

„Strpení,“ zabrblal. „Musí se to pořádně usadit.“

„Borová voda a usadit,“ odfrkla si dáma. „Horší se ti zrak. Nech se odvézt k doktorovi. Říkám ti to pořád.“

„Ale prdlajs.“ Nasadil si brýle. „Tříkrát denně výplach a je to.“

„Pán je odborník,“ opáčila ironicky. „A nestůj tam jen tak, je mi zima.“

„Však jste u kamen, milostpaní,“ ozvala se služka.

„Jenomže já stonám, jestli se ti to ještě nedoneslo,“ pronesla uraženě dáma a nadzvedla se.

„Počkej přeci,“ vzdychl a přisunul křeslo i s majitelkou blíž k plotně.

„Však o vás zakopnu, milostpaní,“ protestovala služebná.

„Budeš muset koukat, Fanino,“ odsekla dáma.

„Ve svátečním pokoji se topí, mamá.“ Z vedlejší místnosti vstoupila asi padesátiletá žena. Světlé vlasy měla zvlněné podél tváří a v týle stočené do malého drdůlku. Byla oblečená do slušivých šatů rovného střihu, jejichž lem končil pod kolena, a obutá do lakových střeviců. „Tady překážíte. Oba,“ pohlédla významně na muže v brýlích.

„No dovol, Julie,“ zamračil se.

„V hrnci bublá ryba a Fanina bude dělat omáčku, tak až to na tebe prskne...“

„Zase bude kapr na černo?“ pokrčila nos dáma. „Ty chceš, aby mi zaskočila kost. Ale proč ne, starou matku takhle mořit, to je ti podobný.“

Žena neřekla nic, uchopila dámu v ohbí lokte a zvedla ji ze židle.

„Na Štědrý den jsme měli odjakživa šneky a škeble. A ryba byla zásadně v rosolu,“ protestovala dáma, zatímco se nechala táhnout od kamen.

„Možná tak u vás zbohatlíků, Rosalie,“ přidal se do živého řetězu muž. „My měli leda tak hrachovou polívku a štrúdl.“

„Každý svého štěstí strůjcem, Jeronýme.“

Magdaléna usoudila, že jí celé to představení stačí, aby si připomněla atmosféru v domácnosti Marešových. Věčné špičkování babičky Rosalie Šetnerové s Jeronýmem Hudečkem brala už jako běžný místní kolorit, takže jediné, na co se opravdu netěšila, byla matčina neústupnost. Svlékla si kabát a vlezla do prošlapaných pantoflů, které ležely připravené na zemi.

„Někdo přišel!“ zvolala Rosalie z vedlejšího pokoje.

„To bude Magda,“ odvětil Juliin hlas.

Magdaléna uchopila tašku a vešla doprostřed dění.

„Dobrý večer, milostslečno,“ pípla služka od kamen. Píhatý obličej měla červený od vaření.

„Hezké svátky, Fanino,“ odvětila Magdaléna. „Jak to tu jde?“

„Jako vždycky, milostslečno – pořád stejně hlasitě.“

„Fanino, jestli máš s něčím problém, tak si ho nech laskavě od cesty,“ vstoupila jim do hovoru Julie. „Ráda tě vidím, holčičko.“ Políbila Magdalénu na tvář. „Jak je to dlouho?“

„Kdy jsme se viděly naposledy?“ zvedla obočí Magdaléna. „Před pár dny ve městě.“

„Myslím, jak je to dlouho, co jsi přijela sem domů,“ upřesnila Julie.

„Čekala jsem výčitky, maminko, ale že to bude hned na prahu, to mě opravdu zaskočilo,“ opáčila Magdaléna.

„Výčitky jsou to poslední, miláčku,“ pohladila ji Julie po předloktí. „Jde o fakta. Ale o tom si povíme později. Teď jdi za těma dvěma. Donesu čaj.“

Fakta, rozum, praktičnost – to byla Julie Marešová. Magdaléna měla v její

blízkosti pokaždé pocit, že jiný vzorec chování a uvažování její matka nepoužívá. Sentiment a zbytečnou přecitlivělost Julie považovala za slabosti, které člověku brání, aby něčeho dosáhl.

Už jen to, že se Magdaléna rozhodla studovat na umělecké škole a malovat, snášela

s největším sebezapřením. „Chceš být moderní?“ ptala se Magdalény pokaždé, když vstoupila do jejího improvizovaného ateliéru ve staré rezidenci. „Tak se nauč psát na stroji, přihlas se na účetnictví nebo studuj jazyky. Tohle,“ ukazovala na plátna, „tě tu pohřbí zaživa.“

Svátečnímu pokoji vévodil dlouhý stůl a pohodlné židle. Mezi okny, ozdobenými smrkovými větvíčkami, stál nastrojený stromek. Venku se snášela tma a Jeroným Hudeček se rozklepanými prsty pokoušel zapálit svíčky.

„Musíte počkat až na večer, dědečku,“ přispěchala k němu Magdaléna a vzala mu sirky z ruky.

„Však je večer,“ hmátl po nich jako malý kluk.

„Sotva čtyři hodiny.“ Unikla z jeho dosahu a rozsvítila lampu.

„Je to s ním těžké.“ Rosalie k ní natáhla ruce. „Jaká byla cesta, dítě?“

„Nedělej ze mě invalidu,“ předběhl Magdalénu Jeroným. Sedl si na židli a ukázal na Rosalii.

„Pořád mě peskuje.“

„Však se o sebe sám nepostaráš,“ durdila se Rosalie. „No řekni, Magdalénko, napadlo by tě v tomhle počasí lézt do rybníka?“

„Prosím?“ vykulila Magdaléna oči a obrátila se na Jeronýma. „Dědo?“

„Ale nikam jsem nelezl,“ zvolal. „Jen sotva po kolena.“

„Prý se tam něco lesklo a tady toho starýho pomatence napadlo, že to vyloví,“ zvýšila hlas i Rosalie. „Jenže mu uklouzla noha, a kdyby kolem nejel soused, tak tu nemáme Vánoce, ale kar.“

„Kdybys nevykládala, mamá,“ ozvala se Julie a spolu s Faninou naservírovaly na stůl šálky a konvici s čajem. „Kdyby kolem nejel, tak je klid. Teď si všichni na Bolevci z dědy utahují, že se dal na otužování.“

„Já to jednou vytáhnu. Však uvidíte.“ Jeroným si s nasupeným výrazem založil ruce na prsou.

„A kdy budeme večeřet? Mám hlad.“

Julie před něj položila mísu s cukrovím. „Až bude, tak bude.“

„Takhle nás mučit hladem,“ vrčel.

„A zimou,“ dodala Rosalie.

„A ticho!“ zavelela Julie.

Magda polkla horký čaj a opářila si patro. Představila si klid, který měla v jejich rodinné vile na Klatovské třídě, a modlila se, aby Boží hod nastal co nejrychleji a ona se mohla vrátit zpět. Štědrý večer se však nesl v podobném duchu i dál a nebýt Karlovy dobré nálady, zdál by se jí

k nepřežití. Že může být hůř, poznala až ve chvíli, kdy Fanina odešla mezi čeládku a Rosalie na druhém konci stolu Jeronýmovi vyložila pasiáns.

„Madlenko,“ začal Karel tlumeným hlasem, „mluvili jsme tady s maminkou o tom, co teď bude, a má pravdu, když říká, že by bylo lepší, kdyby ses přestěhovala k nám.“

„Ne...“, vydechla Magdaléna. „Tvrdil jsi, že můžu, že to nevádí.“

„Ano, ale měli jsme teď výdaje s tím nákladním autem a je pravda, že držet si poloprázdný dům ve městě je přepych.“

„Není prázdný,“ namítla. „Jsem tam já.“

„Myslíš ty dvě místnosti ve druhém patře?“ opáčila Julie. „Nebudeme se o tom bavit, Magdo. Rozhodli jsme se s Karlem, že dům prodáme.“

Zírala z jednoho na druhého, aby nakonec opět ulpěla pohledem na Karlovi. „Já ale nikam nechci jít.“

„Madlenko...“

„Z vily nepůjdu.“ Vztek a lítost se v Magdalénině mysli roztočily v novém úzkostném kolečku. „Nemůžu být jinde. Je mi tam dobře.“

„Jinde ti bude taky,“ řekla Julie.

„Nebude.“

„Prosím tě, Magdaléno, nejde přece o místo, ale o lidi.“ Na Juliině hlase bylo znát, že ztrácí trpělivost. „Vždycky jde jen o lidi.“

„No právě,“ hlesla Magdaléna a schoulila se do sebe.

„Teď jsi ale, Madlenko, nespravedlivá,“ řekl Karel.

Magdaléna sklopila hlavu ještě víc.

„Tak víš ty co?“ prohlásila Julie. „Zůstaň si v tom domě zalezlá jako myš, ale od ledna se tam nastěhují noví majitelé. Jsem zvědavá, jak se s nimi domluvíš!“

„To se ještě uvidí,“ zvedla Magdaléna odbojně bradu.

„No, divila bych se, kdyby toužili po nájemnici. Ostatně jak bys jim platila? Těch pár korun za svatý obrázky ti vystačí možná tak na jídlo.“

Magdaléna věděla, že má matka pravdu. Nebýt devótních malůvek, které vytvářela na zakázku pro trafikanta Hniličku, neměla by žádné peníze. Julie jí nehodlala dát nic zadarmo, ale i tak Magdaléna trucovitě odmítala odejít z vily. Nyní se zdálo, že je rozhodnuto.

„Nikdy jsi mi nerozuměla,“ řekla Magdaléna s pečlivě cílenou výčitkou.

Julie na ni hleděla a ve tváři se jí nepohnul sval. Kdoví, co se jí honilo myslí. Možná si vzpomněla na své dětství, o kterém nerada mluvila. Každopádně se zdálo, že se Magdalénin citový výlev v každém ohledu minul účinkem.

„Jak říkám,“ pronesla nakonec Julie, „tady máš dveře otevřené. Jinak se musíš starat sama.“